

Lisätiedot

hallinnon erityisasiantuntija Pilvi Kalliomaa, puh. 050 411 0202
va. hyvinvointikoordinaattori Laura Salomaa, puh. 040 194 8508
kirjasto- ja kulttuuripalveluiden päällikkö Jaakko Tiinanen, puh. 050 505 6403

Uusi lähestymistapa osallisuuden edistämiseen kaupungilla

Valtuusto on 18.12.2023 § 73 asettanut tavoitteelle ”Avoin Grani” strategiseksi toimenpiteeksi vuodelle 2024 kaupungin osallisuusohjelman laatimisen. Kaupungin edellinen osallisuusohjelma oli tehty vuosille 2019–2022 ([KH 19.11.2018 § 181](#)). Toinen strateginen toimenpide vuodelle 2024 on sen varmistaminen, että kaupungin organisaatio vastaa sote-uudistuksen jälkeisiä tarpeita ja taloudellista kantokykyä. Toimenpiteen toisena mittarina on tunnistaa ja kuvata tukipalveluiden pääprosessit ja optimaalinen organisaatio- sekä tuki- ja hallintopalvelurakenne.

Kaupungilla on aloitettu hyvinvointikoordinaattorin johdolla työ, jossa tulevaan hyvinvointisuunnitelmaan kootaan yhteen tavoitteet kaupungin eri toimenpideohjelmista, joissa tavoitteena on eri näkökulmista edistää kuntalaisten hyvinvointia. Kaupungilla on hyvinvointisuunnitelmaa ja hyvinvointiraporttia varten pysyvät rakenteet ja prosessit. Kaupunkitasoinen hyvinvointiryhmä (hyte-ryhmä) koordinoi kaupunkitasoisesti hyte-työtä. Kaupungin johtoryhmälle raportoidaan kuukausittain ja aina tarvittaessa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä. Laaja hyvinvointikertomus laaditaan kerran valtuustokaudessa valtuustokauden lopussa. Kauniaislaisten hyvinvoinnin kehityksestä raportoidaan vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä.

Sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ([Osallisuustyön johtaminen ja osallisuusohjelman teko - THL](#)) että Kuntaliitto ([Osallisuus - kuntalaisten osallisuuden edistäminen | Kuntaliitto.fi](#)) suosittelevat, että osallisuustyötä varten perustetaan työryhmä, tavoitteiden toteutumista seurataan ja arvioidaan ja osallisuutta edistävät toimet kirjataan esimerkiksi osallisuusohjelmaan tai osaksi hyvinvointikertomusta/suunnitelmaa.

Nyt myös osallisuusohjelma esitetään liitettäväksi osaksi tulevaa hyvinvointisuunnitelmaa, joka valmistellaan vuoden 2025 aikana. Erillisen ohjelman sijaan osallisuuden edistämiseksi asetettavat tavoitteet tulevat osaksi hyvinvointisuunnitelman tavoitteita. Osallisuuden edistämisen keskittäminen hyvinvointisuunnitelmaan mahdollistaa vaikuttavamman toimeenpanon, sujuvoittaa hallinnollisia prosesseja ja tehostaa raportointia. **Oheismateriaalina** on kuvaus hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman prosessien synkronoisesta.

Kauniaisten hyvinvointisuunnitelman 2022–2025 osallisuustoimet

[Kauniaisten hyvinvointisuunnitelmassa vuosille 2022–2025](#) (KV 19.12.2022 § 69) painopistealueina on muun muassa

- Yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistaminen erityisesti nuorten ja ikäihmisten osalta

- Kuntalaisten ottaminen, yhdenvertaisuus huomioon ottaen, mukaan palvelujen suunnitteluun; lasten ja nuorten vaikuttajaelin; asiakasraadit ja eri kohderyhmien asiantuntijat

Osallistumiseen ja vaikuttamiseen liittyviä tavoitteita hyvinvointisuunnitelmassa on yhteensä 10 ja osa toimenpiteistä on tuotu suoraan osallisuusohjelmasta 2019–2022. Eli osallisuustyö on osa kaupungin jatkuvaa toimintaa ja osallisuustyö konkretisoituu palveluiden omassa toiminnassa ja palvelusuunnitelmissa.

Liitteenä on myös koonti osallisuutta edistävästä toimenpiteistä, joita on toteutettu vuonna 2024 ja joita on suunnitteilla vuodelle 2025.

Osallisuuden käsitteestä

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan (Osallisuuden edistäjän opas, s.20) osallisuus voidaan sosiaali-, käyttäytymis- ja terveystieteelliseen tutkimukseen perustuen jaotella kolmeen osa-alueeseen:

1. Osallisuus omassa elämässä

- Mahdollisuus elää omannäköistä elämää; mahdollisuus määritellä, mihin toimintaan tai palveluun osallistuu.

2. Osallisuus yhteisöissä ja vaikuttamisen prosesseissa

- Mahdollisuus kuulua itselle tärkeisiin ryhmiin ja yhteisöihin sekä vaikuttaa itselleen tärkeisiin asioihin; mahdollisuus saada tukea vaikuttamiseen.

3. Osallisuus yhteisestä hyvästä

- Mahdollisuus yhdessä tekemiseen; mahdollisuus päästä nauttimaan yhteisestä hyvästä ja osallistua yhteisen hyvän tuottamiseen ja jakamiseen. Yhteinen hyvä on toimintaa ja arvoja, josta seuraa arvostusta, kiitosta ja yhteyksiä muihin ihmisiin.

Kuntaliiton mukaan ([Opas kuntalaisten osallistumisen arviointiin](#), s.6) osallisuus voidaan luokitella neljän osa-alueeseen:

1. tieto-osallisuus

- Asukas/asiakas saa ja hänellä on oikeus saada tietoa palveluista ja osallistumismahdollisuuksista sekä tuottaa niistä tietoa.

2. suunnitteluosallisuus

- Asukas/asiakas osallistuu itseään ja lähiympäristöään koskevaan toiminnan ja palvelujen suunnitteluun ja kehittämiseen.

3. päätöksenteko-osallisuus

- Asukas/asiakas osallistuu itseään ja lähiympäristöään ja palveluja koskevaan päätöksentekoon.

4. toimintaosallisuus

- Asukas/asiakas osallistuu konkreettisesti toimintaan omassa lähiympäristössään ja osallistuu palvelujen tuottamiseen eri tavoin.

Osallisuutta on siis edistettävä kaupungilla poikkihallinnollisesti huomioiden osallisuuden eri osa-alueet ja näin olleen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimivat poikkihallinnolliset johtamisrakenteet mahdollistavat paremmin osallisuuden kaikkien osa-alueiden huomioimisen kaupungin toiminnassa. Lisäksi

valmistelussa tulee huomioida viestinnän rooli osallisuustoimenpiteiden ja -prosessien edistämässä.

Kaupunginjohtaja Christoffer Masar:

Kaupunginhallitus päättää, että erillisen osallisuusohjelman sijaan kaupungin osallisuutta edistävät tavoitteet kirjataan jatkossa hyvinvointisuunnitelmaan.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Liitteet:

Osallisuutta edistävät toimenpiteet 2024–2025

Oheismateriaali:

Hyvinvointikertomus- ja suunnitelma - prosessin synkronointi